

ตัวฉันเป็นของฉัน

คู่มือสำหรับพี่ใหญ่

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

ชื่อหนังสือ ตัวฉันเป็นของฉัน (คู่มือสำหรับผู้ใหญ่)

ISBN

จัดพิมพ์โดย

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็ก

185/16 ถ.เจริญสนิทวงศ์ 12 บางกอกใหญ่ กทม. 10600

โทร. 0 2412 1196, 0 2412 0739

แฟกซ์ 0 2412 9833

www.thaichildrights.org

E-mail : cpcrprevention@yahoo.com

cpcrheadoffice@yahoo.com

พิมพ์ครั้งที่ 1

1,000 เล่ม

พิมพ์ที่

แปซิฟิกสกวัน แอนด์ พรินติ้ง

365 ซ.เทอดไทย 33 ถนนเทอดไทย เขตธนบุรี กทม. 10600

โทร. 0 2878 9112

ออกแบบรูปเล่ม/ปกโดย : ณภัทร สุธนเมธี; กราฟิก สแนป [0 1323 4900]

จำนวนหน้า 16 หน้า

จำนวนพิมพ์ 1,000 เล่ม

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์

ห้ามลอกเลียนไม่ว่าส่วนหนึ่งส่วนใดของหนังสือเล่มนี้

ไม่ว่ารูปแบบใดๆ นอกจากจะได้รับอนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษร

จากมูลนิธิศูนย์พิทักษ์สิทธิเด็กเท่านั้น

คำนำ

ปัจจุบันปัญหาการล่วงเกินทางเพศเด็กกำลังเป็นปัญหาที่สำคัญของสังคม เพราะการล่วงเกินทางเพศเด็กนั้นส่งผลกระทบอย่างรุนแรงต่อเด็กที่ถูกกระทำทั้งทางร่างกายและจิตใจยากแก่การรักษาเยียวยาให้หายเป็นปกติ โดยเฉพาะบาดแผลทางจิตใจที่จะติดตัวเด็กไปเป็นระยะเวลานาน ยิ่งไปกว่านั้น เด็กที่ถูกล่วงเกินทางเพศยังมีแนวโน้มที่จะกลายเป็นผู้กระทำการล่วงเกินทางเพศต่อผู้อื่นได้ในอนาคตได้ ดังนั้นเราทุกคนต้องช่วยกันป้องกันและแก้ปัญหานี้โดยเร็วที่สุด

คู่มือฉบับนี้จะเป็นแนวทางสำหรับผู้ใหญ่ในการช่วยเหลือและป้องกันเด็กๆ จากภัยทางเพศ คณะผู้จัดทำหวังว่าเด็กๆ ในความดูแลของท่านจะมีชีวิตที่ปลอดภัย และสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่มีคุณภาพ เป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไป

การล่วงเกินทางเพศเด็กคืออะไร ?

การล่วงเกินทางเพศเด็ก คือการกระทำทางเพศต่อเด็ก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองความต้องการทางเพศของตน หรือแสวงประโยชน์จากเด็ก โดยใช้เรื่องเพศเป็นเครื่องมือ เราอาจแบ่งรูปแบบการล่วงเกินทางเพศออกเป็น 2 รูปแบบด้วยกัน คือการล่วงเกินทางเพศแบบมีการสัมผัส และการล่วงเกินทางเพศแบบไม่มีการสัมผัส ต่อไปนี้เป็นตัวอย่างการล่วงเกินทางเพศทั้ง 2 รูปแบบ

1. การล่วงเกินทางเพศแบบไม่มีการสัมผัส คือการกระทำทางเพศต่อเด็ก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองความต้องการทางเพศของตน หรือแสวงประโยชน์จากเด็ก โดยใช้เรื่องเพศเป็นเครื่องมือ เช่น แสดงอวัยวะเพศให้เด็กดู โทรศัพท์ลามก เปิดหนังลามกให้เด็กดู บังคับให้เด็กแสดงอวัยวะเพศของเด็กให้ดู ถ่ายรูปโป๊เด็ก ถ้ามอง

2. การล่วงเกินทางเพศเด็กแบบที่มีการสัมผัส คือการกระทำทางเพศต่อเด็ก โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อสนองความต้องการทางเพศของตน หรือแสวงประโยชน์จากเด็ก โดยใช้เรื่องเพศเป็นเครื่องมือ เช่น จับต้องร่างกายของเด็กอย่างไม่สมควร (ไม่ว่าจะเป็นส่วนใดก็ตาม) ช่มชู้นกระทำชำเรา ทำอนาจารโดยมีการสัมผัสร่างกายเด็ก

ใครล่วงเกินทางเพศเด็ก ?

คุณคงได้เห็นและได้ยินจากสื่อต่างๆ อยู่เป็นประจำว่าเด็กถูกล่วงเกินทางเพศโดยคนที่เด็กรู้จักเป็นส่วนใหญ่ (ทั้งรู้จักแบบสนิทสนมและรู้จักผิวเผิน) หรือบางครั้งคนที่ล่วงเกินทางเพศเด็กเป็นคนที่มีสถานะทางสังคมสูง หรือเป็นที่รู้จักเคารพนับถือจากคนทั่วไป และรวมไปถึงคนแปลกหน้าด้วย ดังนั้นสรุปได้ว่า ไม่ว่าจะเป็นใครก็อาจล่วงเกินทางเพศเด็กได้ทั้งนั้น

เด็กวัยใดบ้างที่ถูกล่วงเกินทางเพศ ?

ในความเป็นจริงต้องยอมรับว่าเด็กทุกวัยมีโอกาสถูกล่วงเกินทางเพศทั้งสิ้น เพราะเราไม่ได้อยู่กับเด็กตลอดเวลา และไม่ว่าผู้กระทำอยู่ที่ไหน โดยเฉพาะเด็กเล็ก จะมีโอกาสถูกล่วงเกินทางเพศมากกว่าเด็กโต เพราะเด็กเล็กยังดูแลตัวเองได้ไม่ดีนั่นเอง นอกจากเด็กเล็กแล้ว เด็กที่มีปัญหาครอบครัวก็มีความเสี่ยงที่จะถูกล่วงเกินทางเพศได้มากกว่าเด็กทั่วๆ ไปด้วย เนื่องจากไม่มีคนดูแล หรือคนที่ดูแลเป็นผู้กระทำเสียเอง และไม่เพียงแต่เด็กหญิงเท่านั้นที่ถูกล่วงเกินทางเพศ ปัจจุบันเราพบว่า แม้แต่เด็กชายก็ถูกล่วงเกินทางเพศได้เหมือนกัน

สิ่งที่บ่งบอกว่าเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ

เราจะรู้ได้อย่างไรว่าเด็ก ๆ ของเรถูกล่วงเกินทางเพศ คุณเชื่อไหมว่าเด็กส่วนใหญ่จะไม่พูดถึงเรื่องของตัวเองถูกล่วงเกินทางเพศ เพราะมีปัจจัยหลาย ๆ อย่างที่ทำให้เด็กไม่พูด ผู้ปกครองจึงควรสังเกตพฤติกรรมเด็ก รวมไปถึงการหมั่นพูดคุย สอบถามเด็ก เพื่อที่จะได้จัดการกับปัญหาได้โดยเร็ว

1. อาการเจ็บป่วยทางร่างกาย ได้แก่

- (1) บาดแผล รอยฟกช้ำ เลือดออกที่อวัยวะเพศ และ/หรือ ทวารหนัก
- (2) ตั้งครรภ์
- (3) เป็นโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ เช่น กามโรค หนองใน ซิฟิลิส เอชส์ ฯลฯ
- (4) ร่องรอยอื่นๆ บนร่างกาย ซึ่งอาจเกิดจากการล่วงเกินทางเพศ หรือสาเหตุอื่นก็เป็นได้

2. พฤติกรรมของเด็กที่น่าสงสัยว่าถูกล่วงเกินทางเพศ แบ่งได้ 2 ประเภทดังนี้

- (1) มีพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องเพศอย่างผิดธรรมดา ไม่สมควรแก่วัย เช่น
 - พูดเรื่องเพศอย่างโจ่งแจ้ง
 - แสดงว่ารู้เกี่ยวกับการร่วมเพศ

- ชอบเล่นอวัยวะเพศของตนมากเกินไป
 - เล่นในเรื่องที่เกี่ยวกับการร่วมเพศ
 - มีท่าทางยั่วยวนหรือสื่อเจตนาทางเพศ
 - แสดงอารมณ์เพศ ทั้งที่ยังไม่อยู่ในวัยฮอร์โมนเพศทำงาน
- (2) มีพฤติกรรมอื่นๆ ซึ่งต้องติดตามหาสาเหตุให้แน่ชัดต่อไปว่าเกิดจากอะไร อาจเป็นเพราะถูกล่วงเกินทางเพศ หรือสาเหตุอื่นๆ ก็ได้ เช่น
- อารมณ์แปรปรวน
 - ชอบใช้ความรุนแรงทำร้ายคนอื่น
 - ซึมเศร้า
 - มีความผิดปกติเรื่องการนอน เช่น นอนไม่หลับ ฝันร้าย
 - เก็บตัว ไม่สูงลิ้งกับใคร
 - กลัวคนหรือกลุ่มคนบางประเภท
 - มีปัญหาเรื่องการเรียนรู้
 - มีความคิดอยากฆ่าตัวตาย ฯลฯ
 - ไม่สามารถคิดเป็นเหตุเป็นผล

เมื่อเราสงสัยหรือทราบว่าเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ

เราจะทำอะไร ต่อไปนี้คือวิธีช่วยเหลือเด็กที่เราให้คุณไว้เป็นแนวทางการปฏิบัติ

1. เมื่อเด็กแสดงท่าทีว่าการบอกเล่าเรื่องราวที่เขาารู้สึกว่ามีปัญหาหรือขอความช่วยเหลือ อย่าผิดผ่อนเพราะจะทำให้เด็กรู้สึกว่าเราไม่อาจเป็นที่พึ่งของเขาได้ควรแสดงตัวว่าพร้อมที่จะรับฟังและช่วยเหลือเด็กทุกกรณี ให้เด็กเกิดความรู้สึกมั่นคงจิตใจเมื่อเขาบอกเล่าปัญหาแก่เรา เขาจะได้รับการช่วยเหลือและคุ้มครองเสมอ ไม่มีปัญหาใดที่ร้ายแรงเกินกว่าที่เราจะรับฟังและปกป้องเด็ก

2. แม้ว่าเรื่องที่เด็กเล่าจะเป็นเรื่องที่ร้ายแรงจนเหลือเชื่อ ก็ขอให้ตั้งสติรับฟังอย่างสงบ หากเราแสดงอาการตกใจ โกรธหรือเสียใจ เด็กจะหยุดไม่บอกเล่าต่อไปอีกเพราะเกิดความไม่มั่นใจว่า เราสามารถช่วยเหลือเขาได้หรือไม่ รวมทั้งจะทำให้เขาเดือดร้อนมากยิ่งขึ้นหรือไม่

3. กรณีที่เด็กไม่สามารถบอกเล่าได้อย่างต่อเนื่องเพราะปัญหาด้านจิตใจหรืออารมณ์ คอยปลอบโยนให้กำลังใจเด็ก ให้เด็กสบายใจว่าหากเขาบอกเล่าออกมาทั้งหมด เขาจะได้รับการปกป้องให้ปลอดภัยและได้รับการช่วยเหลือทุกเรื่อง อย่าขัดหรือโต้แย้งหรือซักค้านเด็ก เพราะจะทำให้เด็กเข้าใจว่าเราไม่เชื่อหรือไม่รับฟังเรื่องที่เกิดขึ้น ปลอบใจให้เด็กพูดทั้งหมดที่เขาต้อง

การบอกเล่าก่อน แล้วจึงค่อยซักถามในรายละเอียดที่เราารู้สึกว่าเป็นคำบอกเล่าที่ไม่ชัดเจน

4. แม้ว่าเด็กไม่ยอมบอกเล่าว่าผู้กระทำเป็นใคร ไม่ต้องคาดคั้น แต่สอบถามรายละเอียดเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหน้าเด็กจะถูกกระทำ และหลังจากถูกกระทำ เพื่อกำหนดวงของผู้ต้องสงสัย และรายละเอียดเกี่ยวกับผู้กระทำหรือความสัมพันธ์ระหว่างเด็กกับผู้กระทำเท่าที่จะทำได้ การทราบผู้กระทำเป็นใครไม่จำเป็นต้องให้เด็กระบุตัวหรือบอกชื่อเสมอไป ยังมีวิธีการค้นหาอีกมากมาย

5. วิเคราะห์ข้อมูล พิจารณาว่าเป็นความจริงหรือไม่ หากเป็นเรื่องที่ไม่จริงรายละเอียด และข้อเท็จจริงจะไม่ชัดเจน หรือไม่ปะติดปะต่อ การเล่าหลายครั้งจะไม่ตรงกัน หรือ บางครั้งเป็นเรื่องจริงแต่รายละเอียดอาจไม่ชัดเจนหรือไม่ปะติดปะต่อกันก็เป็นไปได้ เพราะเด็กอาจมีความสามารถในการสื่อสารน้อย หรือยังมีปัญหาด้านอารมณ์จิตใจอยู่ หลังจากวิเคราะห์แล้ว ให้หาวิธีการช่วยเหลือที่เหมาะสมต่อไป เช่นรีบพาเด็กไปรับคำปรึกษาหรือขอความช่วยเหลือจากนักสังคมสงเคราะห์ นักจิตวิทยา หรือ จิตแพทย์ เป็นต้น

6. พาเด็กไปไว้ในที่ปลอดภัย และมีหลักประกันให้เด็กว่า จะสามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติอย่างปลอดภัย

7. เก็บรวบรวมหลักฐาน เช่น เสื้อผ้าที่เด็กสวมใส่ขณะที่ถูกล่วงเกินทางเพศ ขนเพชร กันบูห์ ถุงยางอนามัย หรืออื่นๆ ที่ผู้กระทำความผิดทิ้งร่องรอยไว้ อย่าลืมตรวจดูร่องรอยความเสียหายที่ร่างกายของเด็ก และถ่ายภาพด้วย (ถ้าสามารถทำได้ และต้องบอกเหตุผลให้เด็กรู้ว่าจะใช้เป็นหลักฐานทางกฎหมาย) ส่งเด็กเข้ารับการรักษาในโรงพยาบาลของรัฐที่ใกล้ที่สุดทันที อย่าเพิ่งชำระล้างร่างกายเด็กก่อนรับการรักษา จดชื่อแพทย์รวมไปถึงวันเวลาและสถานที่ขณะตรวจรักษาไว้ด้วย กรณีที่ทราบข้อมูลจากเด็กหลังเกิดเหตุการณ์ไม่เกิน 7 วัน อาจยังมีหลักฐานร่องรอยตกค้างอยู่ แพทย์อาจค้นพบได้หากเกิน 7 วันอาจไม่พบร่องรอยของการล่วงเกินทางเพศ แต่ต้องตรวจรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และตรวจสอบการตั้งครรภ์ด้วย

8. แจ้งตำรวจทันทีให้รายละเอียดทุกอย่างเท่าที่ทราบ (ผู้กระทำเป็นใคร ผู้ถูกกระทำเป็นใคร เวลาที่เกิดเหตุ สถานที่เกิดเหตุ ฯลฯ) เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดปัญหากับเด็กคนอื่น ๆ

9. แจ้งหน่วยงานทางสังคมที่เกี่ยวข้อง (มีรายชื่ออยู่ข้างหลัง) บอกรายละเอียดทุกอย่างเท่าที่ทราบ เพื่อขอรับความช่วยเหลือต่อไป

การตอบสนองที่ดี

เมื่อเด็กบอกเราว่าเขาถูกล่วงเกินทางเพศ คำพูดต่อไปนี้เป็นคำพูดที่คุณควรพูดกับเด็ก

1. ฉันเชื่อหนู บอกเด็กว่าเราเชื่อในสิ่งที่เขาพูด แม้จะยังไม่ได้พิสูจน์ว่า

จริงหรือไม่ คำพูดนี้ทำให้เด็กรู้สึกดีที่จะพูดปัญหาของเขาให้เราฟัง

2. หนูไม่ผิด เด็ก ๆ หลายคนเข้าใจว่าเขามีส่วนต้องรับผิดชอบกับเรื่องที่เกิดขึ้น บางคนก็รู้สึกว่าตัวเองผิดที่ยอมให้ผู้อื่นกระทำ ดังนั้นคำพูดนี้จะช่วยยืนยันให้เด็กสบายใจได้ว่าเขาไม่ใช่คนผิด มิฉะนั้นบางทีเด็กอาจไม่บอกเล่าเนื่องจากกลัวถูกลงโทษ

3. หนูทำถูกแล้วที่มาบอก คำพูดนี้เป็นการชมเชยที่เด็กกล้าที่จะเล่าปัญหาของเขาให้ผู้ใหญ่ฟัง เป็นการให้กำลังใจเด็ก

4. ฉันจะช่วยหนู นี่เป็นคำพูดที่สำคัญที่สุด เพราะจะทำให้เด็กมั่นใจได้ว่าเขาจะได้รับการช่วยเหลืออย่างแน่นอน อาจเป็นคำอื่น ๆ ที่แสดงถึงความหมายเดียวกัน เช่น เต็มใจจัดการให้ ฯลฯ

โดยทั่วไป เราทราบแต่เพียงว่าเมื่อเด็กถูกล่วงเกินทางเพศ ก็ต้องแจ้งตำรวจให้จับผู้กระทำผิดไปดำเนินคดี ซึ่งเป็นการจัดการกับผู้กระทำผิด แต่เด็กที่เป็นเหยื่อรวมถึงครอบครัวยังไม่ได้รับความช่วยเหลือ หน่วยงานทางสังคมจึงเข้ามาให้บริการในเรื่องต่อไปนี้

1. ให้ที่พักพิงที่ปลอดภัยแก่เด็ก
2. ให้การบำบัดทางจิตและอารมณ์แก่เด็กและครอบครัว
3. ให้คำปรึกษาผู้ปกครองเรื่องการเลี้ยงดู และการช่วยเหลือทางด้านจิตใจของเด็ก
4. ให้คำปรึกษาเรื่องการดำเนินคดีกับผู้กระทำผิด ทั้งนี้ต้องพิจารณาความเสียหายที่จะเกิดแก่จิตใจเด็กที่เป็นผลจากการดำเนินคดีเป็นสำคัญ

แนวทางป้องกันเด็กจากการถูกล่วงเกินทางเพศ

การป้องกันในฐานะพ่อแม่

1. ทำให้ลูกรู้ว่าตัวเขาเป็นคนที่มีความค่า จากการศึกษากรณีเด็กที่ถูกล่วงเกินทางเพศพบว่า เด็กส่วนใหญ่มีความรู้สึกที่ตัวเองไม่มีคุณค่าหรือมีคุณค่าน้อย ขาดความมั่นใจ ขาดความรู้สึกอยากจะปกป้องตัวเอง เมื่อถูกล่วงเกินทางเพศจึงไม่คิดทำอะไรเพื่อปกป้องตัวเอง ซึ่งผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดมีส่วนอย่างมากที่จะช่วยให้เด็กรู้สึกดีกับตัวเอง ดังตัวอย่างต่อไปนี้

- (1) ให้เวลากับลูก แสดงให้ลูกเห็นว่าเราห่วงใยเขาอย่างสม่ำเสมอ พร้อมทั้งจะรับฟังทุกเรื่องที่ลูกเล่า हमันพูดคุยชวนให้ลูกเล่าเรื่องต่างๆ หรือมาปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับพ่อแม่
- (2) เมื่อลูกมีปัญหาไม่ว่าเรื่องใดก็ตาม ให้ช่วยลูกค้นหาสาเหตุว่าเกิดจากอะไร แล้วช่วยเหลือให้ลูกทำได้ดีที่สุดเท่าที่ทำได้ บางเรื่องที่เกิดความสามารถของลูก ก็ต้องยอมรับ ทำความเข้าใจ กับลูกด้วยว่าไม่มีใครมีความรู้ความสามารถทุกเรื่อง การที่เราทำบางสิ่งไม่ได้ ก็ไม่ใช่เรื่องที่เลวร้ายอะไร หลีกเลี่ยงการตำหนิหรือโยนความผิดให้เด็ก และต้องไม่ซ้ำเติมเมื่อเขาผิดพลาด
- (3) ชมเชย ให้กำลังใจลูกเมื่อเขาทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งได้ตามระดับที่ควรจะเป็น เช่น ช่วยดูแลน้อง ช่วยงานบ้าน หรือสอบผ่านการชมจะทำให้ลูกรู้สึกว่าคุณมีความดี มีความสามารถ ทั้งนี้ต้องชมอย่างจริงใจ ไม่ยกย่องจนเกินไป และให้ชมที่

การกระทำและผลที่เกิดขึ้น เช่น “เย็นนี้หนูกวาดบ้านได้สะอาดดีมาก” “หนูรินน้ำให้แม่ดื่มช่วยให้แม่หายเหนื่อยได้มากเลยจ๊ะ” และไม่ควรอายที่จะต้องขอบคุณเด็ก

2. สอนลูกให้รู้จักปฏิเสธ เพราะเด็ก ๆ มักไม่ค่อยปฏิเสธผู้ใหญ่ ยิ่งถ้าเป็นคนที่เด็กรู้จักหรือเคารพนับถือ เด็กก็จะยังไม่ค่อยกล้าปฏิเสธ จึงเป็นจุดอ่อนที่ทำให้เด็กถูกล่วงเกินทางเพศได้ ผู้ใหญ่ที่ใกล้ชิดเด็กต้องสอนเด็กว่าเราสามารถปฏิเสธผู้อื่นในสิ่งที่เรารู้สึกว่าไม่ดี หรือเป็นสิ่งที่รู้สึกไม่ชอบมาพากล และรีบหลบออกมาจากสถานการณ์ตรงนั้นโดยเร็ว เพื่อไปพูดคุยปรึกษากับผู้ใหญ่ที่เขาไว้วางใจต่อไป (วิธีนี้มีสอนในกิจกรรมตัวฉันเป็นของฉัน เรื่องการป้องกันตัวเมื่อถูกล่วงเกินทางเพศ)

3. สอนให้เด็กรู้จักคิดประเมินสถานการณ์เวลามีคนชวนไปไหนหรือให้ทำอะไร ว่าเขารู้สึกดีที่จะทำสิ่งนั้นหรือไม่ ผู้ปกครองจะรู้ไหมว่าเขาทำอะไร และอยู่ที่ไหนกับใคร และคิดว่าหากเกิดอันตรายหรือคนที่พาเขาไปนั้นหันมาทำร้ายเขา จะมีใครช่วยเขาได้ทันทีหรือไม่ (เรื่องนี้มีสอนในกิจกรรมตัวฉันเป็นของฉัน คือเรื่องคำถาม 3 ข้อ)

4. พ่อแม่ควรจะรู้ว่าขณะนี้ ลูกอยู่กับใคร ที่ไหนและทำอะไร

การป้องกันเด็กจากการถูกล่วงเกินทางเพศ ในฐานะพ่อแม่ที่ดี

1. ศึกษาให้รู้สถานการณ์ และผลกระทบของการล่วงเกินทางเพศเด็ก
2. ให้ความรู้แก่ผู้ปกครองและเด็กเกี่ยวกับปัญหาการล่วงเกินทางเพศเด็ก และวิธีป้องกัน
3. คอยสังเกตเด็กที่คุ้นชินว่ามีสิ่งใดบ้างที่สื่อเค้าว่าจะมีการล่วงเกินทางเพศเด็กเกิดขึ้น
4. หากรู้ว่ามียุติถูกล่วงเกินทางเพศ คอยให้กำลังใจเด็ก และให้ความช่วยเหลือแก่เด็กโดยแจ้งไปยังหน่วยงานทางสังคมที่เกี่ยวข้อง (มีรายชื่อท้ายเล่ม)
5. สนับสนุนหน่วยงานหรือโครงการที่ทำงานด้านการป้องกันและช่วยเหลือเด็ก

เบอร์โทรศัพท์องค์กรที่ทำงานด้านเด็ก

มูลนิธิศูนย์พิทักษ์เด็ก

0 2412 1196, 0 2412 0739, 0 2864 1421

มูลนิธิสร้างสรรค์เด็ก

0 2574 6162, 0 2574 1381

มูลนิธิช่วยเหลือเด็ก (ขอนแก่น)

0 4322 1488

โครงการส่งเสริมสิทธิเด็กและชุมชนภาคเหนือ (ลำปาง)

0 5429 1212

มูลนิธิสุธาสินี น้อยอินทร์ (ยโสธร)

0 4572 2241

บ้านพักเด็กและครอบครัว จังหวัด อุบลราชธานี 0 4524 2641

จังหวัด เชียงใหม่ 0 5321 6459

จังหวัด ขอนแก่น 0 4342 1279

จังหวัด ชลบุรี 0 3824 0220

จังหวัด สงขลา 0 7433 3745-6

จังหวัด สุราษฎร์ธานี 0 7728 9248

สถานคุ้มครองและพัฒนาอาชีพบ้านสองแคว (พิษณุโลก)

0 5527 9236

ศูนย์ให้ความช่วยเหลือครอบครัว

โรงพยาบาลวชิระ (กรุงเทพมหานคร)
0 2243 0151, 0 2243 0220-39
โรงพยาบาลกลาง (กรุงเทพมหานคร)
0 2221 6141-60
โรงพยาบาลขอนแก่น (ขอนแก่น)
0 4333 6789-92 ต่อ 1112, 1113, 1114
โรงพยาบาลศรีนครินทร์ (ขอนแก่น)
0 4334 8382, 0 4324 2342-6 ต่อ 3635, 3850
(งานสังคมสงเคราะห์)

